

תורה ממרום - פרשת שופטים

שופטים ושופטים תיתן לך

מאת : עזרא מרום

בס"ד

פרשתינו פותחת בפסוק: "שופטים ושופטים תיתן לך". נדון בפסוק זה ברוח החסידות לפי ביאורו של הרבי מלובביץ זיע"א. הנביא ישעיהו מתאר את היעוד בגאולה העתידה: "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה" (ישעיהו א, 26) ולפי זה נקבע הנוסח בתפילת שמונה עשרה: "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה". בהקשר לנבואת ישעיהו שואל הרבי מלובביץ שתי שאלות הנובעות מהשוואה לפתיח הנ"ל של פרשתינו: מצד אחד לא מוזכרים השופטים אך מאידך מדוע נוספו היועצים? לשם כך מבאר הרבי את ההבדל בין השופטים לשופטים וההבדל בין שופטים ויעצים.

ההבדל בין שופטים לשופטים

רש"י מבאר את ההבדל בין השופטים לשופטים וזו לשונו: "שופטים הם דיינים הפוסקים את הדין ואילו שופטים רודים את העם אחר מצות השופטים, מכין במקל ורצועה וכופין את העם שיקבלו את דין המשפט." אומר הרבי מלובביץ שלעתיד לבוא מתבטל הרע ויצר הרע ולכן תפקיד השופטים יהיה רק ללמד את עם ישראל תורה, לכוון את העם בדרך התורה ולפסוק דינים והלכות. במצב כזה של העדר רע בעולם לא ידרשו שופטים כדי לכפות את הוראות השופטים כי אז יתקיים היעוד ומלאה הארץ דעה את ד' והאנשים ירצו ללמוד מרצונם ללא כפייה. ענין זה מסביר מדוע הפרשה נקראת פרשת שופטים ולא פרשת שופטים ושופטים. השאלה מתחדדת לאור דברי המדרש: "אם אין שופט אין שופט. כיצד? כיון שנתחייב אדם לחבירו בבית דין, אין בכח בית הדין לעשות לו כלום אם אין שופט שיוציא ממנו". הביאור לכך לדברי הרבי: תפקיד השופטים מתבטא בסיוע להוצאה לפועל של החלטת השופטים באופן שמכריחים את בעל הדין לקיים את פסק הדין. מינוי השופטים אינו נחשב במנין המצוות כמצוה בפני עצמה אלא נכלל במצוות מינוי השופטים. המשפט יכול להתנהל ללא שופטים במצב אידיאלי שישורר לעתיד לבוא. הציווי בפרשתנו כולל גם שופטים כי זה ציווי לדורות ויתכנו מצבים של צורך בכפייה לביצוע גזר הדין של השופטים.

ההבדל בין שופטים ליעצים

הרבי מבאר את ההבדל בין שופט ליעץ. במשפט קיים פער גדול בין השופט לנידון. השופט נמצא למעלה ממנו בידיעותיו המקצועיות ובהבנתו את הדינים. כמו כן הנידון נמצא בביטול מוחלט כלפי השופט והוא חייב לקבל את פסק הדין ואת גזר הדין בין אם הוא מבין אותו או לא. לעומת זאת תפקיד היועץ לתת עצות טובות כידיד טוב המדבר עם רעהו כשוה בין שוים ולא מדבר אליו בדרך של ציווי וגזירה. מקבל העצה מבין שהיועץ מתכוון לטובתו. מעלת היועץ היא שהוא מתקבל אצל השומע בפנימיות מציאותו כי הוא מבין שזה טוב עבורו. לעומת זאת דבריו של השופט הן בבחינת ציווי וגזירה ולא תמיד הנידון מבין ומשלים עם גזר הדין.

תובנות מוסריות

חכמינו למדו מספר תובנות מוסריות מהפסוק: "שופטים ושופטים תתן לך". נציין 3 מהן:
1. תורתנו הסמיכה את פרשת שופטים לפרשת הרגלים שבסוף הפרשה הקודמת-פרשת ראה. הסמיכות מבוארת בכך שפרשת הרגלים כוללת גם מצוות צדקה המתבטאת בכך שצריך לעזור ולשמח את היתום הגר והאלמנה. בכל מקום שמזכיר הכתוב צדקה מזכיר גם משפט. לדוגמא: בשמואל ב פרק ח נאמר: "ויהי דוד עושה משפט וצדקה" ואילו בתהילים צ"ט נאמר: "משפט וצדקה ביעקב אתה עשית". חז"ל אומרים על כך שבמקום שאין משפט, הצדקה לא נחשבת כי יש חשש שהרכוש בא בגזל.
2. הכלי יקר מדייק מהפסוק שופטים ושופטים תתן לך שזו פניה לשופטים בחינת הפתגם הידוע: קשוט את עצמך ואח"כ קשוט אחרים" דהיינו תפשפש במעשיך ושפוט קודם את עצמך לפני שאתה מבקר אחרים!
3. שבעה "שערים" יש לאדם בפניו: 2 עיניים, 2 אזניים, 2 נחיריים ופה. מכאן למדו חכמינו שעל האדם לשים "שומרים" על פתחים אילו שבגופו כדי שלא ידבר לשון הרע בפיו, לא יראה מראות אסורים בעיניו ולא ישמע דברי רכילות באזניו ולא יריח ריחות אסורים (למשל קטורת לעבודה זרה).